

Вознесенська Олена Леонідівна

канд. психол. н., с. н. с., Інститут соціальної
та політичної психології НАПН України

МЕДІАОСВІТА СІМ'Ї У ФОКУСІ УВАГИ ПОЗАШКІЛЛЯ

За логікою складного сучасного життя в умовах «інформаційного вибуху» сьогодення необхідно шукати нові підходи до формування свідомих, духовно багатих, здатних до творчої праці людей, спроможних впливати на вирішення соціально-економічних завдань майбутнього.

Медіаосвіти сьогодні стає тим підґрунтям, на якому будується взаємодія сім'ї та освітніх інституцій. Але чи готова сучасна освіта до взаємодії з сім'єю? Чи є у освітніх установ можливості залучати батьків до педагогічної роботи? Адже в кожній українській освітній установі є віковий ценз – та планка, яку не можна переступати, вік, пізніше якого освітня установа не надає освіти. Так чи можуть батьки поруч та разом з дитиною отримувати освіту, навчаючись в той же час взаємодіяти з дитиною, отримуючи додаткові новітні педагогічні стратегії, підвищуючи свою педагогічну компетентність?

Відповідь, на перший погляд, очевидна – ні. Тому нашим завданням було пошук шляхів та стратегій впровадження сімейної медіаосвіти. Нами було визначено, що система позашкільної освіти є найбільш адекватною для досягнення цієї мети. Порівняно із загальнообов'язковою система позашкільної освіти має кілька відмінностей, які роблять її ефективним інститутом впровадження сімейної медіаосвіти. По-перше, заняття у закладах позашкільної освіти будуються за *принципом добровільності*, по-друге, в більшості своїй, члени родини, які підтримують вибір дитиною додаткової освіти, проявляють активність, мають запит на отримання нових знань та педагогічних стратегій.

Нами були опрацьовані різні варіанти залучення батьків до медіаосвітніх інновацій. Були визначені форми організації сімейної медіаосвіти:

- студія або майстерня;
- баркемп;
- клуб.

Зупинимося більш детально на цих формах організації сімейної медіаосвіти.

За думкою Г.К. Селевко, майстерня може складатися з ряду завдань, що спрямовують роботу в потрібному напрямку, але усередині кожного завдання учасники майстерні абсолютно вільні. Вони повинні здійснювати вибір [5]. Майстерня є такою моделлю навчання, що дозволяє розвивати творчі здібності учасників. У кожному віці важливий постійний пошук знань, а не пасивне поглинання їх та звіт про вивчене. Одна з основних ідей майстерні перебуває в тому, що кожна людина повинна розвивати свої здібності та можливості [5].

Баркемп (англ. *BarCamp*) – нове слово, джерелом «народження» якого як раз і стали новітні інформаційні технології сучасності. Баркемп – це неформальні, демократичні, відкриті інтерактивні зустрічі людей, метою яких є обмін досвідом та ідеями, і в той же час – добрий відпочинок. Баркемп розвивається як міжнародна мережа конференцій, відкрита для всіх, і яка відбувається в форматі доповідей, тренінгів, презентацій, обговорень. В самому загальному виді, баркемп – особлива система навчання та соціальної активності, яка містить віртуальне та очне навчання вмотивованої групи людей та має за мету створення продукту на певних етапах (як реального продукту, наприклад, конференцій, акцій, презентацій; так і віртуального продукту – сайтів, соціальних роликів, фільмів тощо). Її основна мета кожного баркемпа «Спів-Дія» – поєднання зусиль спільноти, активістів, певних інституцій (різного профілю, і, можливо, освітніх), для вирішення

певних питань. Мета баркемпу – злити воедино спілкування, навчання, створення продукту та відпочинок.

Родоначальником баркемпа вважається Тім О'Рейлі, який й придумав цей новий формат (анті)конференцій. І зараз баркемпи завойовують популярність у всьому світі. Росіяни пропонують власний термін замість баркемпу – «самозбори», вже в назві міститься основний принцип організації.

Основний принцип баркемпа: «кожен учасник – організатор». Незважаючи на наявність ініціативної групи, більшість роботи з організації події беруть на себе самі учасники. Зазвичай для організації використовується он-лайн ресурс, на якому обговорюються усі нагальні питання – від програми до організації проїзду тощо. Учасники заходу самі створюють баркемп, спираючись на свою фантазію, вигадки й оригінальні ідеї. Бажаючи виступити на події пропонують свої доповіді, серед яких організатори обирають найкращі та найцікавіші. Учасники баркемпу також можуть висунути пропозицію запросити цікавих для них доповідачів або теми, які вони бажають почути. Організатори зроблять все можливе, щоб це реалізувати. Участь у баркемпах, як правило, безкоштовна. Кількість учасників обмежується лише приміщенням, де проводиться баркемп.

Цікаво, на мій погляд, ознайомитися з заповідями учасника самозборів:

- Знайомтеся й обмінюйтеся контактами безупинно. Не прогаюйте можливості обговорити проекти й концепції з новими або старими знайомими в «Зоні спілкування».

- Поліпшуйте подію постійно; розв'язуйте проблеми, якщо вони виникають. Самозбіри – це конференція, яку організують самі учасники. Від вас залежить, якою вона буде.

- Задоволеність від події залежить від власного настрою – із чим прийдете, так і пройде для вас самозбіри. Приходьте з позитивними емоціями й діліться ними.

- Допомагайте виступаючим: розвивайте їхні ідеї, пропонуйте альтернативи, підказуйте аналогії. Інтенсивно обмінюйтеся ідеями й фактами.

- Записуйте всі презентації на аудіо й відео, викладайте в Інтернет.

Отже, мета беркемпу – поєднати спілкування, навчання, створення продукту та відпочинок.

В нашій роботі ми обрали для впровадження сімейної медіаосвіти таку форму роботи як клуб.

Система діяльності клубу ґрунтується на самодіяльності, ініціативі, зацікавленості, творчості, вільному виборі напрямків, видів і місця занять, застосуванні технологій спільної творчості (у первинному сенсі слова «творчість» – як створення щось суб’єктивно нового), педагогічної технології «створення успіху» (за А.С. Белкіним).

У виборі засобів виховання принципової переваги набуває залучення вихованців до соціально значущих справ, отримання ними досвіду створення справжнього колективу саме у себе в клубі.

Форми проведення занять комбінуються: від лекторію до тренінгу, від гри до спільної творчості, створення спільного медіа-продукту. Заняття в клубі – це жива, відверта розмова, дискусії, практикуми, організаційно-діяльнісні і рольові ігри, тренінги, поїздки, цікаві зустрічі, тощо. Ігрові моменти створюють позитивний емоційний фон занять. Така форма роботи як клуб, за думкою, є чинником неперервної освіти, який характеризується добровільним і різноманітним вибором просвітницьких занять, задоволенням дозвіллевих інтересів і бажань його членів, можливість поглибити знання в галузі медіакультури. Розмаїтий віковий і освітній ценз клубівців дає можливість налагодити конструктивну спільно життєдіяльність у дусі взаємодопомоги, взаєморозвитку та підтримки. Членство в клубі – сімейне, а підставою є власне бажання, інтерес до саморозвитку, медіакультури, соціальна активність та небайдужість.

В рамках благодійного проекту «Батьківська педагогіка» на базі Будинку дитячої творчості Подільського району м. Києва, з колективом якого ми співпрацюємо вже більше 7 років, в формі клубних занять впроваджується програма сімейної медіаосвіти, яка містить:

1. **лекційно-семінарські заняття** для батьків вихованців навчального закладу щодо медіа-культури: вплив різних медіа на розвиток дітей, медіазалежності та форми їх подолання, культура обговорення медіа-продуктів з дітьми:

2. **підвищення медіакультури сімей** шляхом організації медіа (кіно) – клубу (перегляд кінофільмів кількома сім'ями з дітьми з наступним обговоренням) – практичні заняття з культури обговорення медіа-продуктів з дітьми;

3. **розвиток медіа-творчості у сім'ї** (створення кожною сім'єю власного мультфільму, сайту, іншого медіа-продукту) – перехід зі споживацького рівня взаємодії з медіа на рівень створення медіа-контенту.

Література

1. *Баркемп* [Електронне джерело]. Режим доступу: <http://letopisi.ru/index.php/>

2. *Белкин А.С.* Ситуация успеха. Как её создать: книга для учителя/ Август Соломонович Белкин. – М: Просвещение. 1991. – 176 с.

3. *Кожурина Л. Т.* Сотрудничество – новые возможности. Первые шаги к использованию педагогического потенциала информационных технологий/ Кожурина Людмила– [Електронне джерело]. Режим доступу: <http://ps.1september.ru/article.php?ID=200800510>

4. *Селевко Г. К., Селевко А.Г.* Социально-воспитательные технологи / Селевко Г. К., Селевко А.Г. – М.: Народное образование, 2002. – 176 с.